

THE CHANGING ASPECT OF SPEAKING

**SKILLIN 2015 TURKISH TEACHING PROGRAM;
ORAL COMMUNICATION SKILL**

Konuşma Becerisinin 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında

Değişen Yönü: Sözlü İletişim Becerisi¹

Esmâ DUMANLI KADIZADE² & Elif Canan KILIÇ³

Abstract

One of the cornerstones of the societies, language has been a common means of communication used in every period. The language is characterized by the skills which form it and therefore developing such skills by education allows effective communication. Programs preferred in the practical dimension of education have continuously been changed in order to provide a more qualified education. While speaking and listening skills are separately taught in 2006 Program, these skills are combined in the 2015 Program as oral communication. The purpose of this study is to examine the place of the 2006 Program speaking skills in the 2015 Program's oral communication roof. Document review was utilized in this study based on the purpose and it was revealed that combining speaking skills of the 2006 Program with listening skills in the 2015 Program and creating the oral communication skills has promoted the effective communication. Furthermore, learning outcomes were provided separately for each grade and similar or almost same quality outcomes were detailed when the grade increased. However, it was found that no significant difference is available between two groups apart from the change of classification.

Key words: Turkish teaching program, speaking skills, oral communication skills.

Özet

Toplumların temel taşlarından olan dil, her devirde yaygın kullanılan iletişim aracı olmuştur. Dil, kendisini oluşturan becerilerle karakterize olurken bu becerilerin eğitim yolu ile gelişmesi, etkili iletişimi meydana getirir. Eğitimin uygulama boyutunu oluşturan programlar ise nitelikli eğitimi vermek amacıyla sürekli gelişip değişmektedir. 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma ve dinleme becerisi ayrı ayrı ele alınırken; 2015 Programı'nda bu beceriler birleştirilerek sözlü iletişim olarak yer almıştır. Bu çalışmanın amacı 2006 Programı'nda yer alan konuşma becerisinin, 2015 Programı'nda sözlü iletişim becerisi çatısı altında ne şekilde var olduğunu incelemektir. Amaç doğrultusunda doküman inceleme yönteminin kullanıldığı çalışmada, 2006 Programı'nda yer alan konuşma becerisinin, 2015 Programı'nda dinleme becerisi ile birleştirilip sözlü iletişim becerisi olarak ele alınmasıyla, etkili iletişimin ön plana çıkarıldığı görülmüştür. Ayrıca kazanımların her sınıf düzeyinde ayrı ayrı belirtildiği; benzer ya da aynı nitelikteki kazanımların ise sınıf düzeyi arttıkça detaylandırılmıştır. Ancak sınıflandırmanın değişimi dışında iki program arasında kayda değer bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

¹ Bu çalışma 6-8 Ekim 2016 tarihli 9. Uluslararası Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi, esmakadizade@mersin.edu.tr

³ Mersin Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, eckkiliç@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Konuşma becerisi, sözlü iletişim becerisi, Türkçe öğretim programı.

Giriş

İnsanlar arasında sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesi için etkili bir iletişime ihtiyaç vardır. Her devirde en yaygın kullanılan iletişim aracı ise dil olmuştur. İletişimin önemli parçalarından birisi olan dil kavramının, kendisini geliştirerek devingen bir yapı sergilemesinde eğitimin önemi ise yadsınamayacak türdendir.

Ana dili eğitimi süreci, kişisel ve toplumsal gelişim açısından son derece önemlidir. Ayrıca dil eğitimi, iletişim becerisini geliştirmenin dışında, yaşam boyu öğrenme sürecinde de en önemli araçlardan biridir. İletişimi ise verimli hale getiren ve dili oluşturan belli beceriler vardır.

Dil becerileri 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda; dinleme, okuma, yazma, konuşma ile görsel okuma ve görsel sunu alt becerilerinden oluşurken; 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda; okuma, yazma, sözlü iletişim becerilerinden oluşmaktadır. "Dil becerileri farklı alt boyutlarda açıklansa da birbirlerinden bağımsız değildir" (Temur, 2010:305). Örneğin okuma becerisi ile dinlemenin ortak yanları bulunmaktadır. Her iki beceride de alıcı dil olduğundan bireyin kelime hazinesinin, düşünme ve anlama becerilerinin gelişmesine benzer şekilde katkıda bulunmaktadır. Okuma ve dinleme yoluyla gelişen sözcük dağarcığı, konuşma ve yazma becerileriyle bireyin kendini ifade etmesine yardımcı olur.

Dili etkin ve doğru kullanımı dil becerilerinin geliştirilmesiyle ilişkilidir. Dil becerilerinin gelişim sürecinde sürekli iletişim dâhilinde olan insan için konuşma becerisi çok önemlidir. Çünkü en yaygın ve doğal anlaşma aracı konuşmadır (Demirel,1999). Konuşma ise, düşüncelerin, duyguların ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla aktarılmasıdır.

Konuşma becerisi okul öncesi dönemde hatta bebeklikten itibaren gelişen bir beceridir. Konuşmanın beceri düzeyine geçişinde öğretmenler ve öğretmenlerin uyguladığı öğretim programları ayrı bir önemlidir. Eğitimin uygulama boyutunu oluşturan öğretim programları ne kadar iyi planlanırsa eğitim, o denli verimli ve nitelikli olur.

Programlar, belirli bir süreci kapsar ve bu süreci bir plan dâhilinde yapılandırır. Doğan (1975:36) eğitim programını "öğrencilerde beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış faaliyetlerin tamamı" olarak tanımlar. Demirel (2006:5) ise "genel anlamıyla öğretim programı öğretmen, konular, eğitim ortamları, yöntem, teknik, fiziki imkânlar, ders araçları, ölçme ve değerlendirme gibi unsurları" kapsadığını belirtir.

Ülkemizde ana dili eğitiminin verildiği Türkçe derslerinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için iyi yapılandırılmış programlara ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrenme sürecinin programlı olarak işlendiği okullar, belirlenen amaçlara ulaşmak için öğretmen, öğrenci, öğretim süreci, öğrenme ortamı gibi pek çok ayrıntının sistemli bir şekilde düzenlendiği kurumlardır. Bu planlamanın en önemli basamaklarından biri de öğretim programlarıdır (Balci, Coşkun ve Tamer, 2012). Türkçe dersi kapsamında hazırlanan öğretim programlarının bireylerin nitelikli dil kullanıcıları olması için iyi planlanması gerekmektedir. Ayrıca uygulanan programların geri dönütleri incelenerek eksiklikler gözlemlenmeli ve yeni programların bu bağlamda tasarlanıp geliştirilebilmesine zemin oluşturulmalıdır.

Türkçe dersi açısından en güncel program 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'dır. Bu programda birçok yenilik ve değişim söz konusudur. Dil becerileri açısından incelendiğinde ise 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisi ile dinleme becerisi ayrı başlıklar altında değerlendirilirken 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisi ile dinleme becerisi birleştirilerek sözlü iletişim becerisi başlığı altında değerlendirilmiştir. İletişimin sağlıklı ilerlemesi için sözlü iletişimi iyi kavramak gerekmektedir. Dinleme ile konuşma yetilerinin yeni bir beceri halinde ifadesi sözlü iletişimdir: "Sözlü iletişimdeki başarı düzeyinin etkin dinleme ve konuşmaya bağlı olmasına karşılık az gelişmiş konuşma ve dinleme yeteneklerimiz iletişimi olumsuz yönde etkilemektedir. İnsanların büyük bir çoğunluğu düşünmeden ağzından ne çıktığının farkına varmadan konuşmaktadır ve karşısındakinin ne dediğine dikkat etmeden dinlemektedir" (Kurudayıoğlu, 2003:290).

Bireyler, gruplar ya da toplumlar arasında çeşitli yöntemlerle bilgi, düşünce ve inanç alışverişini sağlayan etkileşim sürecine iletişim denir. İletişim ile bireylerin kendilerinden farklı rollere, inançlara, tutumlara, değer ve davranışlara sahip bireylerle ve gruplarla nasıl ilişki kurulacağını öğrenilmesini sağlar (Şimşek, 2003: 50). Genel anlamda iletişim, insanlar ve kurumlar arasında düşünce, veri, duygu alışverişi veya aktarımıdır. Bu bilgi, veri ve düşünce aktarımında güdülen temel amaç, ortak zemin ve noktalarda uzlaşmaya varmaktır. İletişim sayesinde insanlar zihinlerinde yapılandırdıklarını dışa vurarak, bunları paylaşıp değerlendirebilmektedir.

Sözcüklerle iletişim kuran insanoğlu için konuşma becerisi ayrı bir önem kazanır. "Konuşma, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en yaygın ve en önemli araçtır. İnsanlar arasında iletişim çoğunlukla konuşma yoluyla sağlanır. Araştırmalar, günümüzün %50 ile %80'lik bölümünün iletişim kurarak geçtiğini; iletişim kurma zamanımızın ortalama %45'ini dinleyerek %30'unu konuşarak %16'sını okuyarak %9'unu ise yazarak geçirdiğimizi ortaya koymaktadır" (Nalıncı 2000:130).

Sözlü iletişim becerisi de bu noktada devreye girer. İnsanların karşılıklı olarak iletişime geçtikleri beceriler konuşma ve dinleme becerileridir. Ansal iletişim noktasında karşılıklı konuşma karşılıklı dinlemeyi kaçınılmaz kılmaktadır. Bu anlamda sözlü iletişimin iki temel noktası konuşma ve dinlemedir.

"Sözlü iletişim, karşılıklı konuşmadan öykü ve masal anlatmaya, telefonla konuşmadan şarkı ve türkü söylemeye, şiir okumadan ders anlatmaya kadar farklı alanlarda işlevini sürdürebilir. Özetle; insanın duygu, düşünce, izlenim ve tasarımlarını sözle bildirmesine sözlü iletişim diyebiliriz" (Saraç, 2006:3).

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisini sözlü iletişim başlığı altında şu şekilde tanımlamıştır: "Konuşma; bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlar. Programda, konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin, Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaçlarla sözlü iletişim öğrenme alanında birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici kazanımlar oluşturulmuştur. Sözlü iletişim öğrenme alanı, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından da önemlidir" (MEB, 2015).

Bu doğrultuda çalışmanın genel amacı, 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma ile 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan sözlü iletişim becerisi kazanımlar ve içerik açısından karşılaştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

2006 ve 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programları'nda konuşma becerisi kavram ve içerik olarak nasıl ele alınmaktadır?

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisindeki amaç ve kazanımlar, 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda sözlü iletişim becerisindeki kazanım ve alt kazanımlara dönüşürken nasıl bir değişiklik izlenmiştir?

Yöntem

Araştırma betimsel modelde desenlenmiş bir doküman incelemesidir. Çalışmada 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı ele alınarak "doküman incelemesi" yöntemi kullanılmıştır. "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesini kapsar" (Yıldırım & Şimşek, 2005; 187). Programlar amaçlanan hedefler doğrultusunda araştırılmış ve yorumlanmıştır. Yapılan çalışmada durum belirlemesine gidildiğinden evren ve örneklem seçimine gidilmemiştir. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı konuşma ve dinleme/izleme becerileri açısından karşılaştırılmıştır. Araştırma verilerini, 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır.

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı kaynakları; bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerinden geçirilmiştir. Bu çalışmada toplanan veriler çalışmanın amacı doğrultusunda içerik analizi yoluyla değerlendirilmiştir. "İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır" (Yıldırım ve Şimşek, 2005; 227). Elde edilen kaynaklar bu analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. İçerik analiziyle dokümanlardan elde edilen veriler ise amaç doğrultusunda sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Araştırmanın sınırlılığı ise şu şekilde belirlenmiştir: 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın kapsamında ortaokul 6, 7 ve 8. sınıflar yer almaktadır. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı ise 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan farklı olarak 1-8. sınıfları kapsamıştır. Bu bakımdan çalışma 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (6,7 ve 8. sınıflar) konuşma ve dinleme/izleme becerileri ile 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programının (6,7 ve 8. sınıflar) sözlü iletişim becerisi bölümünün incelenmesiyle sınırlandırılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde konuşma becerisinin; 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre; tanımlamalar, kazanımlar ve içerik açısından benzerlikleri ve farklılıkları incelenmiştir.

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma, "bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlar." şeklindedir. 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma, "bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araçtır" (MEB, 2006). Bu

bağlamda 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "en etkili araçtır" ifadesi, 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı konuşma becerisi tanımından çıkarılmıştır. Fakat iki tanıma baktığımızda aslında belirgin bir farkın olmadığı hem 2006 hem de 2015 programında konuşma tanımının aynı olduğu sonucu çıkmaktadır.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisi için oluşturulan amaç tanımı ile 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki amaç tanımı arasında herhangi bir ifade değişikliği görülmemiştir. Her ikisinde de aynıdır: "Programda, konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır." Her iki programın konuşma becerisi açısından en genel amaçlarının; Türkçenin estetik zevkine ulaşarak zengin söz varlığından yararlanan öğrenciler yetiştirmek ve bu öğrencilerin kendisini doğru ve rahat bir şekilde ifade etmelerini sağlamak olduğu anlaşılmaktadır.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma tanımı ve amacı belirtildikten sonra, bu amacı gerçekleştirmeye yönelik etkinliklerde şu özelliklere değinilmiştir: "Bu amaçlarla programdaki konuşma etkinlik örneklerinde; birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici çalışmalara yer verilmiştir" (MEB,2006). Bu ifadenin 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki anlatımı şu şekildedir: "Bu amaçlarla sözlü iletişim öğrenme alanında birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici kazanımlar oluşturulmuştur" (MEB,2015). Bu bağlamda 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki "konuşma etkinlik örneklerinde" ifadesi, 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda "sözlü iletişim öğrenme alanında" olarak değişmiştir. Ayrıca "çalışmalara yer verilmiştir" söylemi, "kazanımlar oluşturulmuştur" söylemine dönüştürülmüştür. Ancak etkinlik örneklerinde bir değişiklik yoktur.

Konuşmanın önemine 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda şu şekilde dikkat çekilmiştir: "Konuşma öğrenme alanı, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından da önemlidir. Bu nedenle öğretmenin konuşma etkinliklerinde öğrencilerin her birinin ayrı ayrı söz almalarını sağlayarak, onları bu çalışmalara katması gerekmektedir." Bu söylem ile öğretmenin yönetme ve rehber olma noktasına dikkat çekilmiş ve öğrencilerin birbirleriyle etkileşim içerisinde olmaları hedeflenmiştir. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise konuşmanın önemi; "Hayatın her alanında doğru, güzel, etkili konuşan ve konuşulanları doğru anlayıp yorumlayan bireylerin yetiştirilmesi, onların diğer dil becerilerinde de başarılı olmalarına bağlıdır. Bu nedenle sözlü iletişim öğrenme alanının okuma ve yazma öğrenme alanlarıyla desteklenmesi gerekmektedir. Sınıf içinde konuşma veya tartışmalarda konuşma ve dinleme ile ilgili temel kurallara uyma, gerektiğinde ön hazırlıkların yapılması gibi konularda öğretmenlerin yeterli açıklamalarda bulunması ve yönlendirme yapması beklenir. Öğrencilerin zihinsel olarak hazırlanması ve yoğunlaşmasını sağlamak amacıyla çeşitli sorular sorulabilir." (MEB,2015) biçiminde sunulmuştur. Programlarda yer alan tanımlamalara ve açıklamalara göre öğrenci odaklı eğitimin her iki programda da olduğu bu bakımdan 2006 ve 2015 programları arasında bariz bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, "amaç ve kazanım" ifadeleri yer alırken bu kavramlar 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda "kazanım ve alt kazanım" ifadelerine dönüşmüştür. Ayrıca benzer kazanımlar yer alsa da 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda kazanımlar detaylandırılmaya çalışılmıştır. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda kazanımlar genişletilmiş fakat kazanımlara yönelik etkinliklere programda yer verilmemiştir.

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na sözlü iletişim becerisi olarak yansıyan 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisinin ve sözlü iletişim becerisinin amaç- kazanım-alt kazanım sayıları aşağıda Tablo 1'de görüldüğü gibi sınıf düzeyleri de belirtilerek verilmiştir:

Tablo 1. 2006 ve 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programları'ndaki konuşma, dinleme/izleme ve sözlü iletişim amaç, kazanım, alt kazanım tablosu

	2006		2015	
	Konuşma	Dinleme/izleme	Sözlü İletişim	
			(6, 7 ve 8. Sınıflar)	1-8. sınıflar
Amaç	5	5	-	-
Kazanım	42	42	36	100
Alt Kazanım	-	-	14	33

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma ve dinleme/izleme becerilerinin amaç ve kazanım sayıları incelendiğinde her iki beceri alanında da 5 amaç, 42 kazanımın yer aldığı saptanmıştır. İki becerinin amaç sayısının toplamda 10; kazanım sayısının ise toplamda 84 olduğu bulgulanmıştır. Bu iki becerinin 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda "sözlü iletişim" başlığı altında birleştirilmesi ile oluşan kazanım ve alt kazanım sayıları 1-8. sınıflarda 100 kazanım ve 33 tane alt kazanımken 6, 7 ve 8. sınıflar için 36 kazanım 14 alt kazanım şeklindedir. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanım sayıları odağında ele alındığında 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre kazanım sayılarının azaltıldığı gözlenmiştir. Rakamlardaki bu farklılığın nedeni bazı kazanımların çıkartılmış ya da yeniden düzenlenerek birleştirilmiş olmasıdır. Yani 2006 Programı ile 2015 Programı arasındaki bu farklılık içerik olarak değil nicelik olarak oluşmuş bir farklılıktır.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma ve dinleme/becerisi ile 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki sözlü iletişim becerisi kazanımları karşılaştırıldığında genel anlamda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisi kazanımları 2015 programına göre daha yoğun bir şekilde yer almaktadır. "Çünkü 2015'te bu beceriye dinleme becerisi kazanımları da eklendiği için bazı kazanımlar eksik kalmıştır. Örneğin; 1.amacın 4. kazanımı olan "Standart Türkçe ile konuşur", 2015 programında yoktur. Ancak buna karşın kazanımların cümleleri daha açıklayıcı bir şekilde kurulmuştur. 2006'daki "3.7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır." kazanımının 2015'teki yeri; "T8.1.4. Konuşmasını/sunumunu bilgiyi daha net aktarabilmek için uygun durumlarda grafikler, görseller ve benzeri çoklu medya araçları ile destekler." şeklindedir. Buradan da her ne kadar kazanımlar azalmış gibi görüle de

görüyoruz ki kazanım cümleleri daha zengin hale getirilmek istenmiştir” (Kadızaade ve Önder, 2016:1113).

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programında konuşma ve dinleme/izleme becerilerine yönelik ayrı ayrı 5 amaca ve bu amaçlara bağlı 42 kazanıma yer verilmiştir. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ise sözlü iletişim altında 6. sınıfta 13; 7. sınıfta 12; 8. sınıfta 11 kazanım görülmektedir. Bunlar amaç gibi görülmekte ancak kazanım şeklinde sıralanmıştır.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki konuşma ve dinleme/izleme becerileri kapsamındaki kazanımlar yeniden düzenlenip sözlü iletişim becerisi kapsamında yer alırken bazı kazanımlar da bu beceri ile beraber yeni eklenmiştir. Örneğin; 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer almayıp 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda sözlü iletişim becerisi kapsamında iki kazanım eklenmiştir. Bu kazanımlardan ilki 6. sınıf düzeyinde T6.1.12 (Türkçe Dersi 6.sınıf 1. Kazanım 12. Alt kazanım) ; 7. sınıf düzeyinde T7.1.11; 8. sınıf düzeyinde T8.1.10 numaralı “Farklı türlerdeki metinleri dramatize eder.” kazanımıdır. 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer almayıp 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda sözlü iletişim becerisi kapsamında yer alan diğer kazanım ise 6. sınıf düzeyinde T6.1.13; 7. sınıf düzeyinde T7.1.12; 8. sınıf düzeyinde T8.1.11 numaralı “Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” kazanımıdır.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki konuşma becerisindeki amaç ve kazanımların 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda sözlü iletişim becerisindeki kazanım ve alt kazanımlara dönüşümü aşağıda değerlendirilmiştir. Ayrıca tamamen çıkartılan kazanımlar bu başlık altında gösterilmiştir.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda konuşma becerisinin 3. Amacı “Hazırlıklı konuşmalar yapma”, 4. amacı “Kendi konuşmasını değerlendirme” 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndan tamamen çıkarılırken 5. amacın 1, 3 ve 4. kazanımları 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda bulunmamaktadır. 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda konuşma becerisindeki bazı amaç-kazanımlar ise çıkarılmıştır. 2006 Türkçe Dersi Programı’nda konuşma becerisi kapsamında yer alıp 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda sözlü iletişim becerisi kapsamında yer almayan amaç-kazanımlar aşağıda Tablo 2’de görüldüğü gibidir:

Tablo 2. 2006 Türkçe Dersi Programı’nda konuşma becerisi kapsamında yer alıp 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda sözlü iletişim becerisi kapsamında yer almayan amaç-kazanımlar tablosu

2006 Programı’nda yer alıp 2015 Programı’nda yer almayan amaç-kazanımlar
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma
1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar.
2. Konuşma metni hazırlar.
3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.
4. Ana fikri yardımcı fikirlerle destekler.
5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
6. Atasözünü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
4. Kendi konuşmasını değerlendirme
1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir.
2. Konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.

-
3. Konuşmasını sunum tekniği yönünden değerlendirir.
 4. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir.
-
5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
 1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.
 3. Sorunlarına konuşarak çözüm arar.
 4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
-

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisi alanında yer alan bazı amaç kazanımlar 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yeniden şekillenmiştir. Bu farklılıklar aşağıda Tablo 3'te açıklanmıştır:

Tablo 3. Birleştirilerek Yeniden Düzenlenen Kazanımlar Tablosu

2006 Türkçe Dersi Öğretimi Konuşma Becerisi Amaç-Kazanımları	2015 Türkçe Dersi Öğretimi Sözlü İletişim Becerisi Kazanım-Alt Kazanımları
1.2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır. 1.8. Konuşmasında nezaket kurallarına uyar.	T6.1.1.2. Konuşmasında uygun hitap ifadeleri ve nezaket sözcükleri kullanır.
2.5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.	T6.1.1.3. Tonlama ve vurgulara dikkat ederek akıcı ve anlaşılır bir dille konuşur. T7.1.1.2. Tonlama ve vurgulara dikkat ederek, akıcı ve anlaşılır bir dille konuşur. T8.1.1.2. Tonlama ve vurgulara dikkat ederek, akıcı ve anlaşılır bir dille konuşur.
2.2. İşitilebilir bir sesle konuşur. 2.9. Dinleyicilerle göz teması kurar.	T6.1.1.1. Göz teması kurarak işitilebilir bir ses tonuyla konuşur. T7.1.1.1. Göz teması kurarak, işitilebilir bir ses tonuyla konuşur. T8.1.1.1. Göz teması kurarak, işitilebilir bir ses tonuyla konuşur.
3.9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru cevaplar verir.	T6.1.1.4. Konuşmanın akışı içinde sorular sorar ve sorulara cevap verir. T7.1.1.3. Konuşmanın akışı içinde sorular sorar ve sorulara cevap verir. T8.1.1.3. Konuşmanın akışı içinde sorular sorar ve sorulara cevap verir.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisi çatısı altında yer alan 1. Amacın "2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır." kazanımı ile "8. Konuşmasında nezaket kurallarını uyar." kazanımı birleştirilerek yenilenen 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda "T6.1.1.2. Konuşmasında uygun hitap ifadeleri ve nezaket sözcükleri kullanır." alt kazanımı olarak yerini almıştır. Ayrıca bu alt kazanımı yalnızca 6. sınıf düzeyinde yerini almıştır. İki program arasında bir karşılaştırma yapıldığında 2006 Programı ile 2015 Programı'nda verilen bu kazanımların aslında aynı nihai amaca hizmet ettiği sadece söylemlerin değiştiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Konuşma becerisi 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki 2. amacın beşinci kazanımı olan "2.5.Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar." 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 6. 7. ve 8. sınıfta "Tonlama ve vurgulara dikkat ederek, akıcı ve anlaşılır bir dille konuşur." şeklinde alt kazanım olarak yer almaktadır. Yenilenen programda bir önceki programa göre sadece "konuşur" sözcüğü eklenmiştir. Sesi iyi kullanmayı amaçlayan bu kazanımın yeni programda da aynı şekilde yer aldığı söylenebilir.

2006 ve 2015 programlarının konuşma becerisine yönelik bulgularına genel olarak baktığımızda 2015 programının daha sade bir hal aldığı, bazı kazanımların çıkartıldığı bazılarınsa değiştirildiği görülmektedir. Fakat tüm bu yapılanlara rağmen 2015 Programı'nda konuşma becerisine yönelik 2006 Programı'ndan farklı bir yenilik görülmemektedir.

Sonuç ve Tartışma

En son yayımlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nun konuşma becerisi bakımından diğerlerinden ayrıldığı söylenebilir. Konuşma becerisinin, dinleme becerisi ile birleştirilip sözlü iletişim becerisi başlığı altında ele alınması; düşünüldüğünün aksine etkili iletişimin ne derece önemli olduğunu vurgulamaktadır. Ancak programlardaki farklılıklar göz önüne alındığında konuşma becerisi zaman zaman kendi başına ayrı bir beceri olarak ele alınırken kimi zaman da diğer becerilerin içine serpiştirilerek bulunduğu görülür. Buna karşın konuşmanın salt bir öğrenme alanı olması gerektiği ülkemizde birçok araştırmacı tarafından savunulmaktadır. Ayrıca konuşma ve dinleme/izleme temel dil becerilerinin birbirini destekler nitelik taşıdığı bilinmektedir ancak aynı başlık altında ele alınmasının doğru bir yaklaşım olmadığı düşünülmektedir. Ayrıca bir öğretim programının değişimi; program yetersiz kaldığı düşünüldüğünde yapılmalıdır ve bu değişimin tamamen yenilik getirmesi, farklılıklar içererek ileriye yönelik bir anlayış ile işlevsel olması beklenir. 2015 Türkçe dersi öğretim programı ise ele alınıp başlıklar incelendiğinde kökten değişimin olması beklenirdi. Çünkü üzerinde sayısız çalışma yapılan iki dil becerisi kaldırılıp yerine yeni bir öğrenme alanı ortaya konmuştur. Ancak bu değişim sınıflandırma değişiminden ileri gidememiş, içerikte birkaç kazanım birleşimi ve birkaç sözcük değişiminden başka bir şey olmamıştır. Hatta etkinlik temelli 2006 Türkçe dersi öğretim programının birçok olumlu yanı da bu programda yüzeysel kalmıştır. 2015 Türkçe dersi öğretim programında yapılan en olumlu değişimin 1-8. sınıflar için düzenlenmesi olduğu düşünülmektedir.

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda hem konuşma hem diğer beceriler ile ilgili genel anlamda ise şu şekilde değişimlere gidildiği söylenebilir:

Önceki programlarda öğrenme ürünleri "davranış" olarak adlandırılırken; 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda olduğu gibi 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da "kazanım" olarak adlandırılmaktadır.

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan farklı olarak; amaç ifadesi yer almazken kazanım ve alt kazanım ifadeleri dikkat çekmektedir. Bu çerçevede bakıldığında yeni programın kazanımı ön planda tuttuğu söylenebilir.

Türkçe öğretim programlarının içerik anlayışında farklılıklar görülmektedir. 2006'dan daha önceki programlarda tema önerilmemişken 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın içerik anlayışında "zorunlu ve seçmeli temalar" söz konusudur. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise bu durum değişmeye de içerikte bazı değişikliklere gidilmiştir. 2006'dan daha önceki programların içeriğinde Türkçe dersinin dört temel becerisi olan "dinleme, konuşma, okuma ve yazma" becerileri, "anlama ve anlatma" başlıklarıyla düzenlenmiştir. 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise Türkçe dersinin içeriğinde zorunlu ve seçmeli temaların olması, önceki programlardaki mihver derslerin ünitelerini çağrıştırmaktadır. Oysa Türkçe dersinde, mihver derslerdeki gibi ayrı ayrı ele alınacak konular yoktur. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise temel becerilerin başlıklandırılmasında değişikliğe gidilmiştir. Dinleme ve konuşma becerilerinin yerini sözlü iletişim becerisi alırken okuma ve yazma becerisi ise detaylandırılarak programda yer almıştır.

Önceleri programlarda öğrenme-öğretme sürecinde kullanılabilecek yöntem ve teknikler ile ilgili olarak herhangi bir açıklama yapılmamışken 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda her öğrenme alanıyla ilgili çeşitli tür, yöntem ve tekniklere yer verilmiştir. 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve bir önceki programlardaki öğrenme-öğretme sürecinde yer alan araç-gereçlere bakıldığında her iki programda da görsel ve işitsel araç-gereçlere yer verildiği görülmektedir. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan öncesine dönülüp açıklama ve etkinlik örneklerine yer verilmemiştir. Her düzeyde farklı şekillerde ele alınacak kazanımlar programda sınıf sınıf verilmiştir. Ancak 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda görsel ve işitsel araçlar geliştirilip detaylandırılarak sunulmuştur. Medya okuryazarlığı bu şekilde kazanımlarda kendine yer bulmuştur. Ayrıca yeni Türkçe Dersi Öğretim Programında, öğrencilerin temel dil becerilerindeki sistematik gelişimin, üst düzeydeki zihinsel becerilerinin, yaratıcılıklarının ve süreç içindeki performanslarının değerlendirilebilmesi amacıyla kazanımların sınıf sınıf ele alınması ve yeni ölçme araçlarının kullanılması önerilmiştir.

Sonuç olarak 2006 ve 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programları karşılaştırıldığında 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın 2006 Programı'ndan fazla ve farklı bir yenilik sunmadığı sadece mevcut kazanımların daha sade hale getirildiği etkinliklerden çok becerilerin ön plana çıkarıldığı fakat bunda da yetersiz olduğu, 2006 Programı'ndan farklı olarak değiştirilen ve düzenlenen kazanımların ise içerik olarak 2006 Programı'ndan farklı bir içerik sunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca 2015 Programı'nda sözlü iletişim başlığı altında birleştirilen konuşma ve dinleme becerilerinin tek başlık ve ortak kazanımlarla ele alınmasının doğru bir yaklaşım olmadığını da belirtmek gerekir.

Kaynakça

Bayburtlu, Y. S. (2015). 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 10(15), 137-158. doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8817>

Demirel, Ö. (1999). *Türkçe öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Demirel, Ö. (2006). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Doğan, H. (1975). Program Geliştirmede Sistem Yaklaşımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(14), 36.
- Kadızaade Dumanlı, E. ve Önder, B. (2016). İlköğretim Türkçe Programı ile Türkçe Çalışma Kitaplarındaki kazanım ve Etkinliklerin Konuşma Becerisi Açısından Değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 12, (5),1104-1124.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler. *TÜBAR-XIII-/2003-Bahar*, 287-309.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (2015). *İlköğretim Türkçe Dersi (1.- 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Nalıncı, A. N. (2000). *Avrupa Birliğine Tam Üyelik Yolunda Başarının Anahtarı: Yeniden Yapılanma*. Ümit Yayıncılık: Ankara.
- Saraç, C. (2006). *Sözlü İletişim Becerileri Açısından Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Temur, T. (2010). Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Beceri Düzeyine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 303 -319.
- Şimşek, Ş. Akgemci, T. ve Çelik, A. (2003). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.